

PROBLEMATIKA UPORABE PIROTEHNIČNIH IZDELKOV MED BOŽIČNO NOVOLETNIMI PRAZNIKI 2011/2012 - ANALIZA

V skladu z letnim načrtom dela UUP GPU smo opravili analizo problematike uporabe pirotehničnih izdelkov med božično novoletnimi prazniki 2011/2012. Skupaj z Ministrstvom za šolstvo in šport ter Inštitutom za varovanje zdravja Republike Slovenije smo nadaljevali z izvedbo preventivnih aktivnosti za preprečevanje negativnih posledic uporabe pirotehničnih izdelkov. S sprejemom Zakona o eksplozivih in pirotehničnih izdelkih (ZEPI) v letu 2008 je bila uveljavljena enotna klasifikacija pirotehničnih izdelkov v skladu z evropsko direktivo o dajanju pirotehničnih izdelkov na tržišče, hkrati pa še prepoved prodaje, posesti in uporabe pirotehničnih izdelkov kategorij 2 in 3, katerih glavni učinek je pok - petard. Zaradi njihove uporabe so se državljani v preteklih letih najpogosteje pritoževali, povzročile pa so tudi skoraj vse telesne poškodbe, ki so nastale pri uporabi pirotehnične. Kljub prepovedi uporabe petard nismo spreminjali slogana akcije, saj je dolgoročno spreminjanje navad pri uporabi pirotehničnih izdelkov kot njen osnovni namen ostal nespremenjen.

Zelo dobro lahko ocenimo izvedene naloge in aktivnosti PU in PP, ki so vodili ali se vključevali v različne projekte na regionalnem in lokalnem nivoju. Prav tako lahko zelo pozitivno ocenimo odziv javnih medijev, ki so veliko prispevkov namenili problematiki uporabe pirotehničnih izdelkov, nesreč pri njihovi uporabi z opozorili zdravstvenih služb in pozitivno prikazali preventivne aktivnosti policije ter omejitve v zakonu. Državlani so na različne načine pozitivno reagirali na prepoved uporabe pirotehničnih izdelkov kategorij 2 in 3, katerih glavni učinek je pok. Zaradi omenjene prepovedi je bilo v zadnjih pred novoletnih obdobjih manj pokanja kot prej, novoletna praznovanja bolj prijetna, pa tudi vznemirjanja živali je bilo manj.

Ocene PU kažejo, da je bila sprememba ZEPI upravičena in na splošno dobro sprejeta. Tudi splošen vtis glede uporabe pirotehničnih izdelkov je boljši. Še vedno ostaja problematična nezakonita uporaba v nasprotju z navodili proizvajalca, lastna izdelava ali predelava ter uporaba nekvalitetnih izdelkov, kupljenih na črnem trgu.

1. PREVENTIVNE AKTIVNOSTI POLICIJE

Temelj preventivnih aktivnosti je kljub spremembi zakonodaje leta 2008, s katero so bili prepovedani nakup, posest in uporaba pirotehničnih izdelkov kategorij 2 in 3, katerih glavni učinek je pok, tudi v lanskem letu predstavljal projekt "Bodi zvezda, ne meči petard". Vsebine in osnovnega namena projekta zaradi dolgoročne naravnosti nismo spreminjali, saj je dobro sprejet in prepoznaven. Pri projektu sta tako kot pretekla leta sodelovala Ministrstvo za šolstvo in šport ter Inštitut za varovanje zdravja RS. Ministrstvo za šolstvo in šport letos na osnovne šole ni pošiljalo okrožnic, kot v preteklih letih. Zaradi tega so se policijske postaje same dogovarjale za preventivne aktivnosti v osnovnih šolah. Ciljna skupina so bili učenci šestih razredov. Inštitut za varovanje zdravja RS pa je pomagal pri razdelitvi plakatov v zdravstvenih zavodih.

PU so zagotovile izvedbo naslednjih nalog in aktivnosti:

- medijsko opozarjanje javnosti na prepoved nakupa, posesti in uporabe pirotehničnih izdelkov kategorije 2 in 3, katerih glavni učinek je pok ter nevarnosti pri njihovi nepravilni uporabi, pristojnosti in ukrepanje policije v primeru kršitev ter namen izvedbe preventivnih aktivnosti;
- razdelitev na GPU pripravljenih plakatov osnovnim šolam, tudi podružnicam in osnovnim šolam s prilagojenim programom in predstavitev problematike v posameznih oddelkih;
- vključevanje PPIU v ugotavljanje morebitnih prevozov pirotehničnih izdelkov preko notranjih meja z namenom prodaje na črnem trgu;

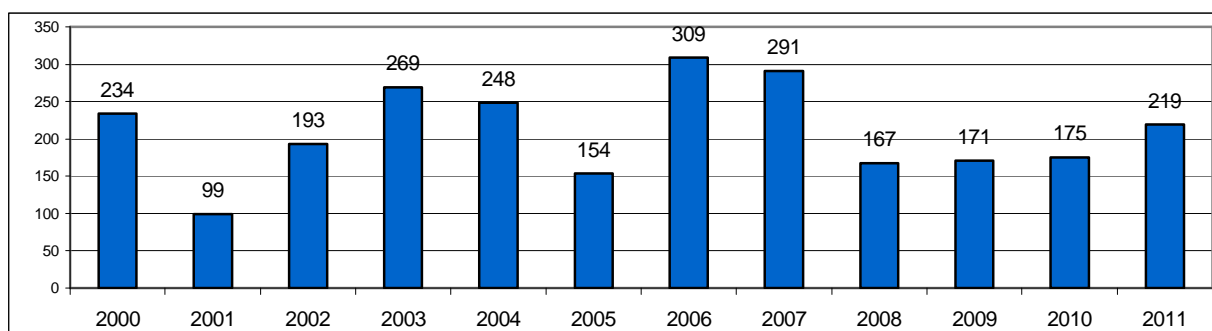
- Sodelovanje z upravljavci tržnic in boljših sejmov z namenom preprečitve nelegalne prodaje pirotehničnih izdelkov;
- represivno ukrepanje v primeru ugotovljenih kršitev.

2. PREGLED NEKATERIH UKREPOV IN DOGODKOV

Tabela 1: Pregled represivnih ukrepov policije, poškodb ter poškodovanj premoženja

	Kršitve		Poškodbe oseb				Poškodovanje premoženja	
	2010	2011	SKUPAJ		OTROCI		2010	2011
			2010	2011	2010	2011		
CE	30	32	1	1	2	1	5	4
KP	18	16	3	0	3	0	11	4
KR	7	12	4	4	0	0	2	5
LJ	60	75	6	2	3	1	30	26
MB	22	36	2	3	0	1	8	5
MS	20	13	4	0	0	0	1	0
NG	12	14	1	0	0	0	2	4
NM	23	21	0	2	0	2	3	0
SKUPAJ	175	219	25	12	9	5	62	48

Policisti so v času od 1. 12. 2011 do 10. 1. 2012 ugotovili 171 (175) kršitev določb Zakona o eksplozivih in pirotehničnih izdelkih. To pomeni padec za 2,3% v primerjavi letom pred tem. Zoper kršitelje je bilo podanih 69 obdolžilnih predlogov ter 48 kazenskih ovadb (poškodovanja premoženja, ogrožanje drugih), izdanih 54 odločb v hitrem postopku in 10 plačilnih nalogov, Izrečenih je bilo tudi devet opozoril in poročila drugim institucijam (Centru za socialno delo, drugim pristojnim organom). Največ je bilo ugotovljenih prekrškov 5. točke prvega odstavka 48. člena ZEPI (uporaba pirotehničnih izdelkov v nasprotju s 3. in 5. odstavkom 35. člena). Največ kršitev so obravnavali policisti PU Ljubljana (75), sledijo PU Maribor (36) in PU Celje (32). Najmanj kršitev je bilo ugotovljenih na območju PU Kranj (12) in PU Murska Sobota (13).

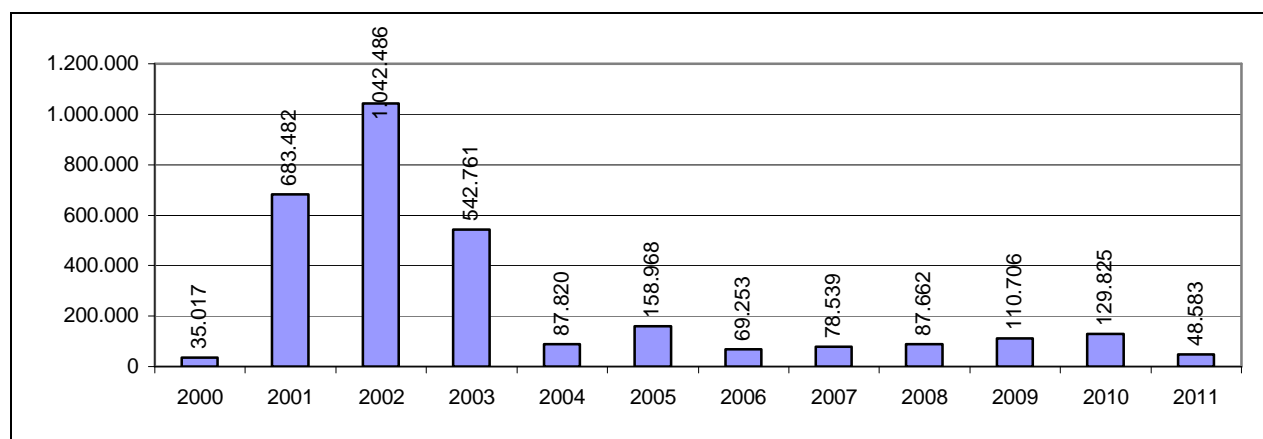
Graf 1: Kršitve v obdobju 2000 - 2011

Zaseženo je bilo 48.583 kosov pirotehničnih izdelkov (padec 62,6%), predvsem v notranjosti države (847 zaseženih pirotehničnih izdelkov na meji). Od izrazitega padca zasegov leta 2004 zaradi ukinjanja nadzora blaga na notranjih mejah, smo beležili konstantno rast zasegov, letos pa so zasegi ponovno na ravni leta 2004. Padec je po vsej verjetnosti posledica ekonomske

krize na eni strani in učinkovitega dela nadzornih organov, saj je Policija s Carino, TIRS in IRSNZ v pred novoletnem obdobju 2011/2012 opravila 40 skupnih nadzorov. Pri zasegih je bila najbolj uspešna PU Maribor s 26.687 zaseženimi pirotehničnimi izdelki, sledijo PU Ljubljana s 14.535, PU Cele z 2.671 in PU Koper z 2. 590 zaseženimi pirotehničnimi izdelki.

Tabela 2: Pregled podatkov o zaseženih pirotehničnih izdelkih

	Meja		Notranjost		Skupaj	
	2010	2011	2010	2011	2010	2011
CE	-	-	92.655	2.671	93.705	2.671
KP	11	-	191	2.590	192	2.590
KR	-	-	1.056	340	1.056	340
LJ	-	813	13.557	13.722	13.557	14.535
MB	-	-	12.623	26.687	12.623	26.687
MS	-	-	4.026	857	4.026	857
NG	-	-	167	704	167	704
NM	-	34	4.680	1.958	4.680	1.992
SKUPAJ	-	847	129.814	47.736	129.825	48.583

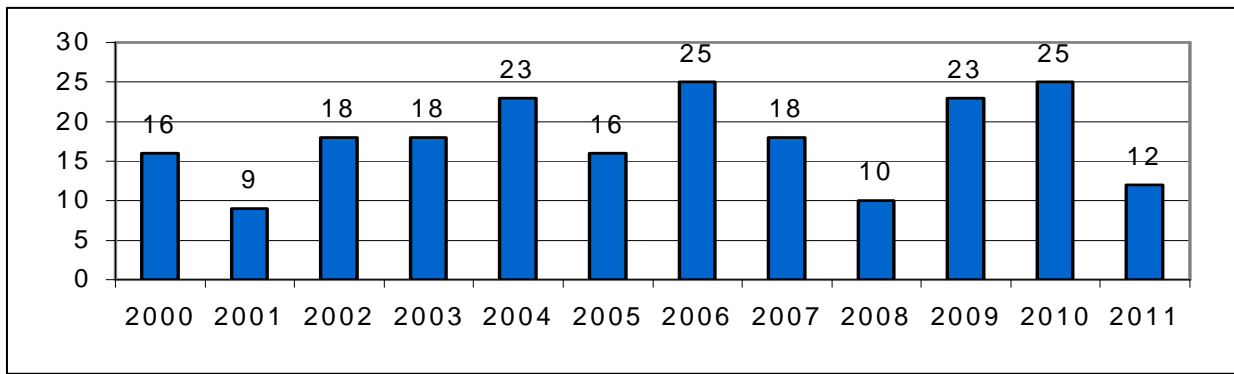

Graf 2: Zaseženi pirotehnični izdelki v obdobju 2000 - 2011

Policija se je v obdobju od 1. decembra 2011 do 10. januarja 2012 odzvala na vse klice državljanov, povezanih z nezakonito uporabo pirotehničnih izdelkov, policisti pa so v vseh primerih ugotavljali elemente prekrškov in kaznivih dejanj. Poročila policijskih uprav kažejo na nadaljnji padec uporabe petard na račun drugih, varnejših pirotehničnih izdelkov, kar je posebno opazno na praznovanjih novega leta na prostem.

3. TELESNE POŠKODBE PRI UPORABI PIROTEHNIČNIH IZDELKOV

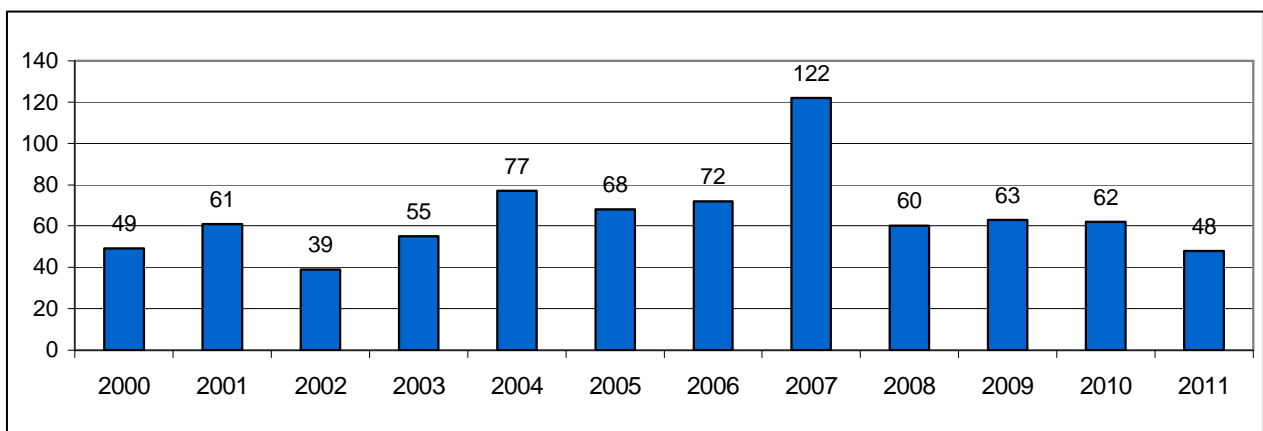
Število telesnih poškodb se je v primerjavi z lanskim obdobjem znižalo iz 25 na 12, predvsem zaradi nepravilne uporabe pirotehničnih izdelkov. Znižalo se je število telesnih poškodb pri otrocih iz 9 na 5, število hudih telesnih poškodb pa se je povečalo iz 2 na 3. Od lažjih poškodb so bile najpogostejše poškodbe oči, opekline.

Graf 3: Število telesno poškodovanih v obdobju 2000 - 2011

4. POŠKODOVANJE PREMOŽENJA Z UPORABO PIROTEHNIČNIH IZDELKOV

Policisti so obravnavali 48 (62) primerov poškodovanj premoženja, kar je približno enako kot v prejšnjih letih. Posamezni primeri poškodovanj tudi tokrat kažejo na očiten namen poškodovanja tuje stvari, kot na primer poškodovanje poštnih nabiralnikov, telefonskih govornic in zabojnikov za smeti. Poleg navedenega je bilo ugotovljenih več poškodb na osebnih avtomobilih ter na stanovanjskih in javnih zgradbah. Največ poškodovanj so obravnavali na območju PU Ljubljana (26, lani 30), PU Kranj (5 lani tudi 5) PU Maribor (5, lani 8). Na ostalih PU Novo mesto in Murska Sobota brez prijavljene povzročene materialne škode.

Graf 4: Število poškodovanj premoženja v obdobju 2000 – 2011

5. ZAKLJUČEK

Spremljanje statističnih podatkov o ukrepih policije v zadnjih nekaj letih kaže na trend umirjanja števila ukrepov (v daljšem obdobju so opazna ciklična nihanja), na enak obseg števila poškodovanj premoženja z izjemo leta 2007, na naraščanje števila zaseženih pirotehničnih izdelkov po izrazitem padcu ob ukinitvi notranjih meja EU leta 2004 ter lanskoletni krepak porast števila poškodb in ponovni letošnji padec za polovico. Potrebno pa je poudariti, da govorimo o majhnih številkah, kjer že dva primera lahko pomenita viden porast.

Trend padanja števila hujših poškodb otrok se je ustavil in je na enem primeru več kot leto prej (zabeležili smo tri primere) kljub temu, da je število poškodb iz 9 padlo na 5. Posledice torej niso milejše, je pa poškodb manj.

Najpogostejša razloga za nastanek poškodb so nepravilna uporaba pirotehničnih sredstev in izvajanje aktivnosti za povečanje učinka – poka (združevanje eksplozivne zmesi).

V zadnjih letih pa pri zasegih opazamo pojav zelo močnih petard na črnem trgu (kategorij 3 in 4), ki pri nepravilnem delovanju ali uporabi vedno povzročijo poškodbe. Zato smo tudi letos okrepili nadzor nad potencialnimi oskrbovalci črnega trga (posledica je bilo nekaj večjih zasegov), prav tako pa okrepili medijsko kampanjo opozarjanja. Posebno skrb pa povzroča legalen nakup takih pirotehničnih izdelkov v tujini in uporaba na območju R Slovenije.

Ponovno velja pohvaliti zelo konstruktiven prispevek medijev pri osveščanju in opozarjanju na možnost poškodb pri nepravilni uporabi pirotehničnih izdelkov, pri čemer se vključuje tudi zdravstvena služba ter seveda sodelovanje carine, IRSNZ ter TIRS ter ostalih. Le s skupnimi naporimi lahko na dolgi rok dosežemo spreminjanje navad ter krepitev zavesti državljanov, da so pirotehnični izdelki ob nepravilni uporabi lahko zelo nevarni in povzročijo hude poškodbe.

Naloga policije na tem področju je potrebno še vedno izvajati z vidika doslednega spoštovanja zakonodaje in s tem povezanega represivnega ukrepanja v primerih ugotovljenih kršitev, samostojnega vodenja in vključevanja v preventivne aktivnosti ter sodelovanja z drugimi organi.

Tudi v letošnjem letu bodo na državnem nivoju že enajsto leto zapored načrtovane in izvedene aktivnosti iz projekta »Bodi zvezda, ne meči petard«, bomo pa poskušali oblike in vsebine še nadgraditi.